

Aile içi İletişim ve Dil: (3) Konuşurken Dinleyebilir miyiz?

Bir evvelki yazımızda aile içi iletişimde empatik dinlemeye bir hayli yer ayırmıştık ve bazı örneklerle neyi kast ettiğimizi sizlerle paylaşmıştık. Bu yazımızda da benzer bir konuyu ele almaya çalışacak ve dilimizin döndüğünce sizleri sıkmadan anlatmaya çalışacağız.

Aslında başlıkta da görüldüğü gibi “Konuşurken dinleyebilir miyiz” sorusu elbette ki sadece aile içi iletişimin konusu olamaz, bu nedenle kapsamı biraz daraltmak istedik ve “Aile içi iletişimde konuşurken dinleyebilir miyiz?” sorusuna cevap bulmaya çalışacağız.

Öncelikle aile gibi samimi ve sıcak ortamlarda konuşmak, iletişim kurmak her zaman istenilen ölçülerde olmayabilir. Çünkü bunun birçok nedeni vardır; örneğin, aile bireyleri birbirlerine yeterince vakit ayıramadıkları için günlük birkaç kelime ile sürdürdükleri kısır iletişim biçiminde gerektiği gibi etkin konuşma ve dinleme yapamayabilirler. Oysaki bu konuda birbirimize en çok zaman ayırmamız gereken ortam, aile ortamıdır. Nedense çoğumuzun böyle bir kaygısı da yok ve alışlagelmiş olan iletişim biçimini sürdürmede hiçbir mahsur görmemekteyiz.

Peki, konuşurken dinleyebilir miyiz? Elbette birçoğumuz evet cevabını verebiliriz. Tabi ki yürürken sakız çiğneyebilmek gibi, konuşurken de dinleyebiliriz. Ancak konuşurken her bir dinleme teşebbüsü söylenen sözlerin kesilmesi anlamına gelmekte ve eğer bilinçli bir şeyler anlatmıyor ve sadece alışkanlık haline gelmiş ezberleri söylüyorsa konuşurken dinlemenin hiçbir mahsuru gözükmemekte. Zira bizim burada anlatmaya çalıştığımız karşılıklı diyaloglarda kısa aralıklarla dinleyerek konuşmak değil, daha çok aile ortamında konuşurken etkin ve verimli, empatik dinlemenin gerektiği gibi yapılamayacağı hususuna değinmektir.

Empatik dinleme, iletişim ortağımızı can kulağıyla dinlemedir, sadece ses ve sözcükleri işitmekten ibaret değildir. O halde böylesi bir dinlemede sizce dinlemeyen kişi aynı zamanda anlamlı, ne dediğini bilen ve ifade edebilen yeterince doyurucu ve maksada uygun, makul cümleler kurabilir mi? Bizce mümkün gözükse bile bu tür dinlemeden ve de konuşmadan gerektiği gibi fayda elde etmek bir hayli zordur kanaatimizce.

Konuşmak, eğer ezber değil ise, düşünmeyi, düzgün, anlaşılır ve manayı kast eden cümleler, ifadeler kurmayı gerektirir. Oysa zaman zaman istemeden de olsa farkında olmadan dinleme yapmaktayız. Çünkü bu tür dinlemede zaman, kişi, amaç ve eylem o kadar önemli gözükmemektedir. Eğer ne dediğimizi ifade eden konuşma yapıyor isek mana bütünlüğü kaybolmadan ve istediğimizi söylemeden dinlemeyebilmek çok zordur. Bu itibarla, aile içinde konuşurken dinlemek yerine, muhatabımızı küçük ya da büyük diye ayırmaksızın dinleyerek konuşmak hayatımızı daha da anlamlı kılacaktır.

Konuşurken dinlemek aslında hem konuşanı, hem de dinleyeni zora sokmaktır çünkü aile içinde her birey önemsenmeyi yeterince hak etmektedir. Zira dinlemek anlamayı, konuşmak düşünmeyi gerektirir ve sevdiklerimizi, büyük ve küçüklerimizi, kısacası birbirimizi severek, isteyerek ve empati kurarak dinlemek ve konuşmak zorundayız. Dinlemeden konuştuğumuzda bazen aldığımız cevaplar bizi incitebilir, dolayısıyla buna meydan vermemek için samimi dinlemek ve düşünerek konuşmak ilişkilerimizi ve iletişimimizi daha da anlamlı yapabilir.

23 Haziran 2013, Bişkek